

Z CIZÍCH ARMÁD

OTÁZKY MANÉVRU SILAMI A PROSTŘEDKY V OBRANĚ (podle amerických názorů)

Článek rozvádí názory amerických vojenských odborníků na manévr silami a prostředky v soudobé obraně, zejména při provádění protizteči (protiúderu).

Pro obsáhlost tématu neřeší další důležité otázky, zejména vedení průzkumu, systém velení a zaměření vývoje a výzkumu bojové techniky, které budou postupně v příštích statích rozvedeny.

Hromadné používání atomových zbraní a jejich veliké účinky způsobily celou řadu změn v dřívě platných zásadách vedení bojové činnosti.

To se plně odrazilo nejen v pojetí útočného boje, ale změnil se i dosavadní charakter obrany.

Z řady úvah vojenských dopisovatelů zasluhuje pozornosti stati uveřejněné v amerických časopisech, ve kterých se autoři shodují v názoru, že atomové zbraně podstatně zvýšily dynamičnost boje a široký manévr útočících i bránících se vojsk. Uvádějí, že soudobá obrana může splnit úkol jen tehdy, je-li schopna soustředit

dostatek sil a prostředků k zničení protivníka a k vytvoření podmínek pro přechod do útoku.

Z toho vyplývá, že soudobá obrana klade vysoké požadavky na rychlý manévr silami a prostředky. Obránce musí mít nejen silné, ale i velmi pohyblivé druhé sledy a zálohy, aby je mohl podle vývoje boje včas soustředit, přesunout z hloubky, nebo z pasivních, po případě stabilních částí obrany a zasadit je na rozhodujícím směru k zničení hlavního uskupení protivníka. Nepohyblivé zálohy nesplní tento úkol a budou neustále v nebezpečí, že budou zničeny atomovými zbraněmi protivníka.

Podle amerických řádů a předpisů jsou v obraně mimo dotyk s protivníkem vysílány na vzdálenost do 40 km krycí vojska, jejichž hlavním úkolem je bojem zdržovat postup protivníka a nutit ho, aby vytvářel útočná uskupení, výhodná pro atomové napadení. Dalším důležitým úkolem je získávat zprávy o síle, bojovém složení, směru postupu a morálce protivníka. V tomto období jsou krycí vojska a průzkumné letectvo hlavním zdrojem zpráv o protivníku. K splnění těchto úkolů musí však krycí vojska převyšovat útočníka rychlostí a manévrovací schopností. Proto mají být do nich vysílány především obrněné divize, lehké obrněné pluky, průzkumné prapory, nebo jiné mechanizované jednotky.

Krycím vojskům je poskytována podpora letectva předem plánovanými vzlety, nebo vzlety na výzvu a to úderem na postupující vojska ve zvláště zranitelných prostorech, soutěskách, na křižovatkách a na přepravištích, nebo bojem s letectvem protivníka.

Po ústupu krycích vojsk přejímají jejich úkoly zajišťovací jednotky. Jejich boj je zaměřen na přehrazování směru postupu protivníka a na usměrnění jeho postupu do prostoru výhodného pro obránce. Zajišťovací jednotky získávají obdobně jako krycí vojska zprávy o síle a směru postupu protivníka, o prostředcích atomového napadení a o ostatních zbraních hromadného ničení.

Po navázání dotyku protivníka s obranou soustřeďuje se hlavní úsilí na to, aby se zabránilo jeho vyražení ke zteči. Za tím účelem se doporučuje provést mohutnou atomovou, dělostřeleckou a leteckou protipřípravu na hlavním směru (všeobecnou), nebo na samostatných směrech (dílič). Podle poznatků ze cvičení a manévrů amerických pozemních vojsk byly atomové úderem plánovány na začátku, nebo před zakončením a při

dostatečném množství prostředků i v průběhu dělostřelecké a letecké protipřípravy. Její délka nepřesahovala 30 minut. Hlavními cíli bylo soustředění vojsk ve výchozích prostorech, velitelská stanoviště a pozorovatelný, palebná postavení dělostřelectva, prostředky atomového napadení: spojovací uzly apod. K vytvoření dostatečné hustoty paleb zúčastňovalo se jí dělostřelectvo sousedních svazků a část se přisunovala ze sousedních úseků, nebo z hloubky. Aby bylo využito všech prostředků co nejúčelněji, soustřeďovalo se velení dělostřelectva, určeného k provedení protipřípravy u velitelství dělostřelectva armádního sboru.

Američtí vojenští odborníci ve svých rozbořech uvádějí, že jsou-li zvláště výhodné podmínky, může být protipříprava spojena s protiútokem omezeného rozsahu před přední okraj obrany. K provedení takového protiútku je zvláště výhodné použít obrněné divise, přisunuté ze druhého sledu armádního sboru. K dosažení co největších účinků je třeba provést včas dokonalá opatření k utajení přesunu a příprav k vyrazení. Proto se doporučuje přesunout divisi v noci, nebo za širokého použití prostředků k zastírání, po případě může být provedena klamná a demonstrační činnost v jiných úsecích obrany.

Útok zpravidla předchází atomová, dělostřelecká a letecká příprava. Zdůrazňuje se, že i přes ztráty, které obránce utrpí, musí včas zabránit útočníku proniknout prostory, na které provedl atomové úder. To vyžaduje, aby jednotky, bojující poblíž těchto prostorů zaujaly vhodnou sestavu, zabránily rozšíření vlny a soustředily palbu svých zbraní do tohoto prostoru. Velitelé svazků musí neprodleně přisunout vševojskové, tankové a ženijní zálohy a provést manévry paleb dělostřelectva k zesílení palebných soustředění v tomto prostoru. Rozhodující význam v této situaci má rychlost a mohutnost soustředění paleb a manévry silami a prostředky záloh nebo jednotek z úseků, ve kterých protivník neútočí hlavními silami, nebo ve kterých vede obránce úspěšně boj.

Nejdůležitějším opatřením k odrazení protivníka je však prudká a mohutná protizteč zálohami divisi. Vojenští odborníci však zdůrazňují, že má být prováděna jen tehdy, jsou-li reálné předpoklady na úspěch: má být zahajována za nejpriznivějších podmínek pro obránce, tj. v době, kdy se protivník vklíní do obrany a nemůže pokračovat v útoku bez přisunutí a zasazení záloh, nebo se ještě nestačil upevnit na dosažené čáře.

Podle poznatků ze cvičení je v posílní obraně protizteč zálohami divise zahajována při prolamování předního obranného postavení, obsazeného bojovými skupením prvního sledu, nebo krátce po jeho prolomení silami jednoho až dvou bojových skupení, části organického a posilového tankového praporu, průzkumného praporu a dalších jednotek divise. Tyto jednotky mohou být uskupeny pod velením zástupce velitele divise.

V mobilní obraně se protizteč provádí v době, kdy hlavní síly pronikly do vytvořeného „pytle“ a jsou přisunovány další zálohy k rozvíjení úspěchu. Síla protiztečného uskupení může být do tří bojových skupení, dvou tankových praporů a dalších jednotek (schéma 1).

Manévry silami a prostředky z hloubky se provádí podle situace, charakteru terénu, uskupení jednotek a množství dopravních prostředků. Protiztečné uskupení se přepravuje obvykle obrněnými transportéry a automobily divisiho, nebo posilového dopravního praporu. Část pěchoty může být vedena jako tankový výsadek. Zálohy (protiztečné uskupení) mají být přesunovány po více osách, vzdálených 3 až 5 km od sebe, aby útočník nemohl způsobit jedním atomovým úderem ztráty jednotkám, přesunujícím se po obou komunikacích. V čele proudu jedou obvykle tanky a ženijní jednotky, jejichž úkolem je zabezpečit přesun, rozvinutí a vyrazení hlavních sil. Za nimi se přesunuje pěchota bojových skupení. Minomety mohou být přesunuty již předem do palebných postavení, aby byly připraveny zahájit palbu při vyrazení protizteče. Polní dělostřelectvo divise a armádního

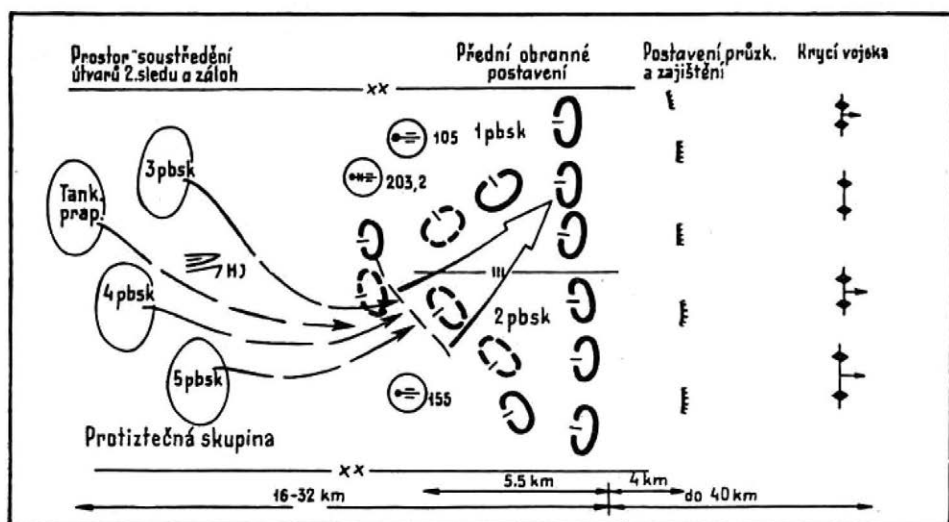

Schéma 1. Uskupení mobilní obrany pěší divise (varianta)

sboru podporuje vyrazení protizteče divisních záloh ze svých palebných postavení, nebo může být přisunuto blíže k výchozí čáře protizteče.

Pro celkovou přípravu protizteče se počítá s dobou asi jedné a půl hodiny. Z toho vyplývá, že přesun záloh musí být zahájen již při začátku boje o přední obranné postavení.

Podaří-li se protivník i přes všechna opatření prolomit přední obranné postavení a rozvíjet úspěch do prostoru divisních záloh, musí být využito sil a prostředků divisi prvního sledu, úderů letectva a paleb divisního, sborového a armádního dělostřelectva k jeho zastavení.

Velitel armádního sboru se může rozhodnout provést protizteč zálohou sboru (nejčastěji obrněnou divisi). Za nejvýhodnější situaci pro protizteč je považován okamžik, kdy protivník se vklíní do postavení divisních záloh, nebo když vychází z tohoto prostoru.

Podle poznatků ze cvičení amerických vojsk rozmisťuje se obrněná divise na druhém pásmu obrany, nebo i za ním ve vzdálenosti 35 až 50 km i více od předního okraje obrany. Její sestava má být rozptýlena tak, aby protivník nemohl zničit jedním atomovým úderem více než jeden prapor (oddíl) a současně má umožnit rychlé zaujetí bojové sestavy pro přesun a protizteč, nebo pro zaujetí obrany na předem stanovené čáře.

Protizteč se připravuje v několika variantách. V každé se předem určují osy přesunu, výchozí čára a směr protizteče, složení, bojová sestava a úkoly obrněné divise, použití atomových zbraní, způsob palebné podpory, organizace velení, spojení apod.

Přesun obrněné divise na výchozí čáru protizteče ve vzdálenosti 5 až 10 km od předního okraje obrany má být prováděn po třech až čtyřech osách. Přesunuje-li se obrněná divise po čtyřech osách, potřebuje k překonání vzdálenosti do 2 hodin a na rozvinutí sestavy 1 až 1½ hodiny po zahájení přesunu. Z toho vyplývá, že se velitel armádního sboru musí rozhodnout zahájit přesun obrněné divise ještě při boji o přední obranné postavení.

Za používání atomových zbraní a při vysoké rychlosti tankových a mechanizovaných vojsk musí obránce provést včasné opatření k zabránění hlubokého průlomu, k zabezpečení prostoru pro rozvinutí obrněné divise a pro podporu protizteče. Proto je nutno včas

provést podle vývoje boje manévry sborovým polním a protiletadlovým dělostřelectvem, tankovými a ženijními zálohami a posilovým lehkým obrněným plukem, nebo jinými jednotkami z hloubky.

Dělostřelectvo se přesunuje buď za čelními jednotkami, nebo zaujme předem palebná postavení, aby bylo včas připraveno zahájit palbu při vyražení protizteče.

Tankové a ženijní zálohy sboru mají být přemístěny na směr nejhlubšího vlonu, aby mohly zabránit rozšíření vlonu do hloubky nebo ve směru k výchozí čáře protizteče obrněné divise.

Podle amerických zásad může být protizteč provedena na jednom, nebo na dvou směrech. Za nejúčelnější je považována protizteč obrněné divise na jednom směru v součinnosti se zálohami pěší divise, útočícími na druhém směru. Útočí-li obrněná divise na jednom směru, může mít bojovou sestavu uskupenu do dvou sledů, na šířce 8 až 10 km. V prvním sledu mohou být tři tankové prapory a tři prapory mechanisované pěchoty, což umožňuje vytvořit hustotu 20 až 30 tanků na 1 km fronty. Ve druhém sledu může být jeden až dva tankové prapory (popřípadě z tankové zálohy sboru), prapor mechanisované pěchoty a lehký obrněný pluk. Možná varianta je uvedena na schématu 2.

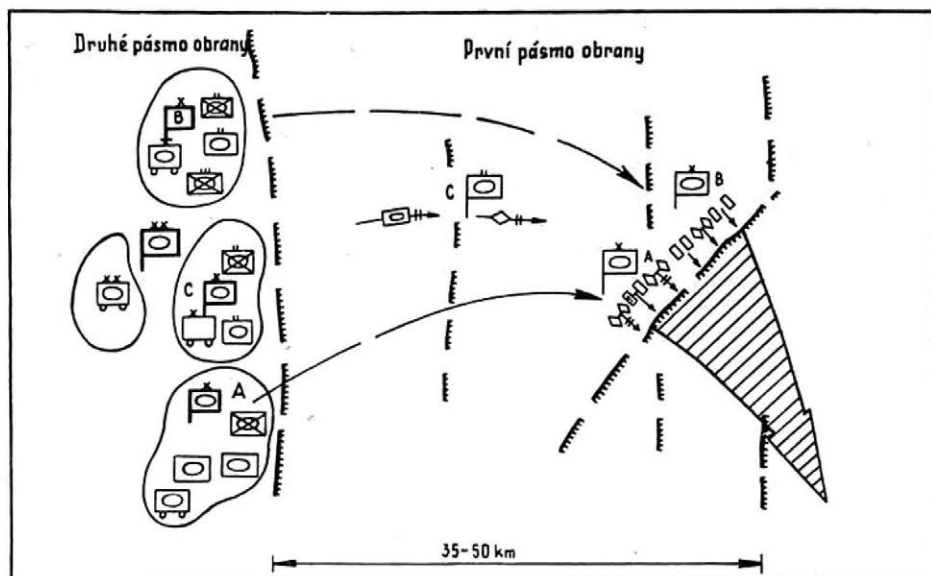

Schéma 2. Uskupení obrněné divise při protizteči (varianta)

V mobilní obraně armádního sboru mohou být vyčleněny do protiztečného uskupení síly do dvou divisí (z nich jedna, nebo i obě mohou být obrněné) a protiztečné uskupení pěší divise prvního sledu v hodnotě do dvou až tří bojových skupin a tankového praporu.

Protiztečí sborových záloh v posílení mobilní obraně zpravidla předchází atomové úderu na bojová uskupení vojsk ve vytvořeném vlonu, na druhé sledy a přesunující se zálohy, na uskupení dělostřelectva a prostředky atomového napadení. Počet atomových úderů závisí na množství atomových zbraní, které má velitel sboru k dispozici, na uskupení protivníka, množství zjištěných vhodných cílů a zámyslu obranného boje. Za 5 až 10 minut po posledním atomovém úderu zpravidla následuje vyražení protizteče.

Podle poznatků ze cvičení je prováděna dělostřelecká příprava ve formě krátkého, avšak mohutného přepadu. Zúčastňuje se jí veškeré dělostřelectvo, řízené střely a dělostřelecké rakety a část dělostřelectva sousedních svazků, což vyžaduje přisunout část prostředků atomového napadení a dělostřelectva na směr protizteče.

Cílem protizteče zálohy armádního sboru je zničit proniknuvšího protivníka a obnovit souvislost obrany. V takovém případě je účelné vyvést obrněnou divisi po dosažení cíle protizteče znovu do druhého sledu nebo zálohy sboru. V případě, že pěší divise, bránci se v prvním sledu, utrpěla značné ztráty, převezme její pásmo obrněná divise.

Za používání atomových zbraní mohou být však způsobeny obránci takové ztráty, že není schopen odrazit silné útočné uskupení. V takovém případě je účelnější přehradit hlavní směr na druhém pásmu obrany a využít i jednotek pěších divisí, které ustoupily z prvního pásma obrany.

Při pronikání zvláště silného útočného uskupení může být přesunuta na druhé pásmo obrany i část armádních záloh. Aby zálohy armádního sboru, popřípadě i polní armády, mohly včas zaujmout obranu na druhém pásmu obrany, musí zahájit přesun ještě při boji o první pásmo obrany.

Podle amerických názorů je však při velké přesile protivníka možné přenést hlavní úsilí obranného boje na armádní pásmo obrany.

Za rozhodující etapu obranného sražení polní armády je však považován protiúder zálohami armády, jejichž hodnota může dosahovat 3 až 4 divisí, v součinnosti s částmi sil armádních sborů prvního sledu. Zálohy polní armády rozmisťují se obvykle na třetím pásmu obrany, nebo i za ním ve vzdálenosti 60 až 80 km od předního okraje obrany. Z toho vyplývá, že musí překonat vzdálenost 35 až 60 km. K přesunu, rozvinutí a zaujetí útočné sestavy potřebují tudíž 4 až 6 hodin. Protože za nejvýhodnější situaci pro zahájení protiúderu zálohami polní armády se považuje boj o druhé pásmo obrany, musí velitel polní armády zahájit přesun již při dovršení průlomu prvního pásma obrany.

K vytvoření silného uskupení dělostřelectva k podpoře protiúderu je zpravidla nutné provést manévry dělostřelectvem polní armády, armádních sborů a popřípadě i divisí z méně podstatných směrů.

Úspěšně provedený protiúder může být spojen s přechodem polní armády do útoku.

Z rozboru soudobého vedení obranného boje vyplývá, že se značně zvýšily požadavky na rychlý manévry silami a prostředky z hloubky, nebo z pasivních, popřípadě stabilních úseků obrany. Přesuny a zejména vytváření silných úderných uskupení je však spojeno s nebezpečím zničení atomovými zbraněmi protivníka. Proto před každým přesunem na větší vzdálenost musí být provedena opatření k utajení a překonání vzdálenosti v nejkratší době.

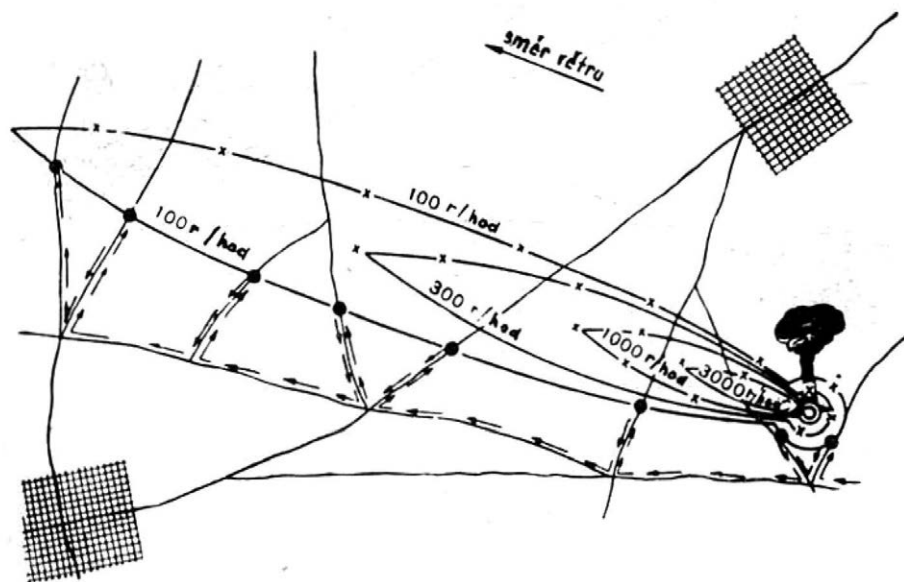
Za nejúčinnější způsob zabezpečení manévru silami a prostředky je považováno stíhací letectvo, jehož úkolem je vybojovat místní nadvládu ve vzduchu a zabezpečit ochranu pochodových proudů. K posílení protivzdušné obrany a zabezpečení os přesunů a prostorů rozvinutí předpokládá se manévry protiletadlovým dělostřelectvem armádních sborů a polní armády, včasné uvědomování vojsk o nebezpečí vzdušného napadení a maskování os a prostorů rozvinutí.

Kromě toho musí být provedena řada opatření k zabránění vzdušného, pozemního a radiolokačního průzkumu a klamná opatření, mezi něž patří klamné přesuny, vysílání klamných zpráv apod.

Při provádění přesunů nabývají na významu pasivní opatření, zaměřená na zachování bojeschopnosti vlastních vojsk před účinky bojových chemických látek a zejména před účinky sekundárního záření vznikajícího po rozpadu radioaktivních částic po výbuchu atomové zbraně. Je povinností velitelů všech stupňů provést včas opatření, aby vojska

nebyla vystavena těmto účinkům, nebo vyžaduje-li to nezbytně bojová situace, co nejkratší dobu.

K zjištění zamořených prostorů musí být včas vyslány chemické hlídky a hlídky dosimetrického průzkumu. Jakmile hlídka zjistí prostor zamořený bojovou chemickou látkou, vyznačí jej a popřípadě vytyčí směr možného obejití. Narazí-li hlídka dosimetrického průzkumu na zamořený prostor, hlásí místo a dobu zjištění a pohybuje se po stopě oblaku stejné intensity. Zakreslená stopa v mapě ukazuje směr a velikost prostoru. Způsob zjišťování radioaktivní stopy dosimetrickou hlídkou je uveden na schématu 3.

Legenda:

- ← směr pohybu dosimetrické hlídky
- body měření radioaktivity pozemní hlídkou
- × body měření radioaktivity hlídkou z vrtulníku

Schéma 3. Radioaktivní stopa po výbuchu atomové zbraně

Na základě tohoto zjištění může se velitel rozhodnout, zda prostor buď obejde, nebo projede. Je-li jednotka nucena překonat zamořený prostor krátce po výbuchu, doporučuje se, aby byla převezena vozidly, jejichž konstrukční vlastnosti i rychlost jízdy snižují účinky radiace na osoby.

Lieut. Col. Walter Miller uvedl v časopise „Infantry“ (duben–červen 1958) příklad překonání zamořeného prostoru 4 km hlubokého za 2 hodiny po výbuchu atomové zbraně. Uvedl, že při průjezdu osob v obrněných transportérech obdrží pouze 19 r, zatím co osoby jedoucí na 2½ tun. automobilech obdrží dávku 46 r; naproti tomu osoby, jdoucí pěšky obdrží smrtelnou dávku 770 r. Další snížení účinku může být dosaženo použitím prostředků individuální ochrany. Překonání zamořeného prostoru je uvedeno na schématu 4.

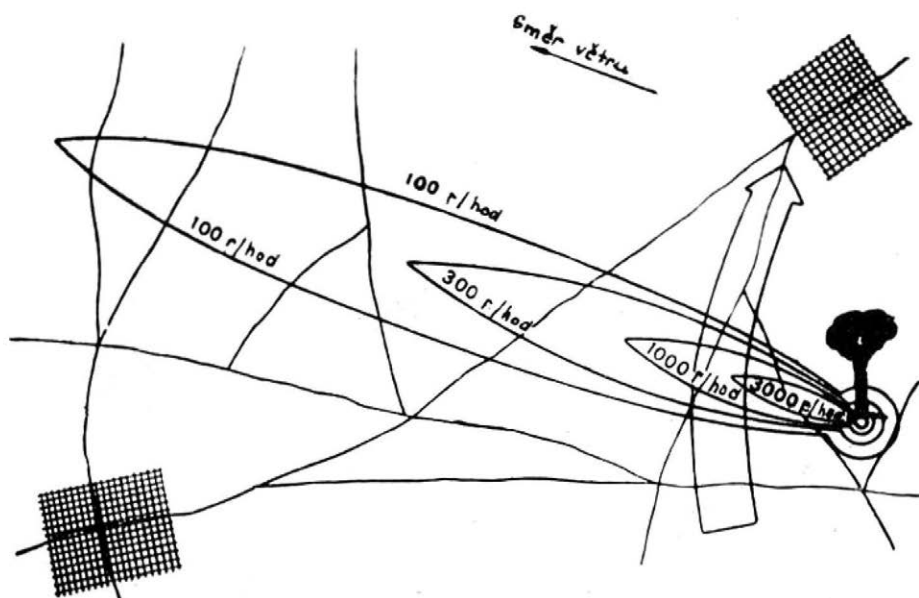

Schéma 4. Překonání prostoru zamořeného radioaktivitou

Shrneme-li poznatky z názorů amerických vojenských teoretiků hlavní přednost soudobé obrany spočívá v její aktivitě. Pasivní obrana je považována za předem odsouzenou k nezdaru.

Za neaktivnější prostředek v obraně jsou považovány atomové zbraně, jejichž účelné použití může vyrovnat nepříznivý poměr sil, popřípadě vytvořit podmínky pro přechod do útoku.

Dalším důležitým požadavkem je vysoká mobilita vojsk obránce, která má umožnit co nejvíce rozptýlit síly a prostředky a v nejkratším čase je opět soustředit k vytvoření silných uskupení.

Vysoké mobilitě má být dosaženo plnou motorizací vojsk, zaváděním obrněných

transportérů a bojové techniky na pásových podvozcích, schopných pohybu i mimo komunikace.

K rychlé přepravě vojsk v těžce sjezdném terénu, přes minová pole, vodní toky a jiné terénní překážky jsou ve stále větším rozsahu používány vrtulníky.

Zvýšení manévru palbou je řešeno především zvýšením dostřelu, zaváděním nových typů děl, dělostřeleckých raket a řízených střel a snížením váhy zbraní použitím lehkých slitin a tím zlepšením možnosti jejich přepravy.

Zvýšení mobility napomáhá i pružnější organizace svazků a útvarů, umožňující rychle vytvářet uskupení, odpovídající situaci a zámyslu velitele.

Přesto, že americké velení řeší celou řadu otázek, zůstává dosud nevyřešena celá řada otázek obrany. Proces vývoje obrany pokračuje a proto je třeba počítat s dalšími změnami.